

ศึกษาทางเทคนิค จึงได้มีการปรับปรุงหลักสูตรสำหรับช่างเทคนิค ช่างฝีมือ และ การดำเนินงานในวิทยาลัยเทคนิค หลักสูตรประกาศนียบัตรแห่งชาตินั้น ถึงแม้ว่ามุ่ง ที่จะผลิตช่างเทคนิค แต่ประชาชนที่ไม่สามารถไปเรียนมหาวิทยาลัยก็มักจะใช้เป็นหน ทางที่จะก้าวไปสู่ฐานะทางวิชาชีพ เพื่อให้เป็นผู้ชำนาญทางเทคโนโลยี ดังนั้นจึงมี การยกระดับประกาศนียบัตรแห่งชาติให้สูงขึ้น เพื่อให้รับกับมาตรฐานการเข้าสถาบัน ทางวิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรก็ยกขึ้น ในระยะหลังหลักสูตรประกาศนียบัตร สามัญลดลงมาจาก 3 ปี เป็น 2 ปี แต่ผู้ที่เรียนต่อได้ G.C.E. ระดับโอ 4 วิชา หรือเทียบเท่า เทาที่เป็นอยู่การที่จะเข้าเรียนนี้ทำได้เป็นสามประการด้วยกัน คือ ประการที่หนึ่งซึ่งเป็นทางที่ปฏิบัติกันส่วนมาก คือ จบ G.C.E. ระดับโอคังกล่าว ประการที่สอง ถ้าเด็กคนใดออกจากโรงเรียนมัธยมหลังจากเรียนได้ 4 ปี ก็จะไป เรียนหลักสูตรปีแรกของหลักสูตรประกาศนียบัตรสามัญแบบเก่าซึ่งจะกลายเป็นความรู้ พื้นฐาน เป็นเวลา 2 ปีเสียก่อน ถ้าออกหลังจากเรียนในโรงเรียนมัธยมได้ 5 ปีแล้ว ก็จะเสียเวลาเรียนความรู้พื้นฐานเป็นเวลา 1 ปี เหตุผลในการเรียนเป็นวิชาพื้นฐาน นี้ก็เพื่อความสามารถ ผู้ที่เรียนดีก็จะเรียนต่อถึงขั้นประกาศนียบัตรสามัญ ประการ ที่สาม สำหรับผู้ที่เรียนหลักสูตรการช่าง เมื่อเรียนได้ 3 ปีแล้วจะพยายามเข้าเรียน หลักสูตรประกาศนียบัตรสามัญได้ หลักสูตรใหม่นี้ฝึกช่างเทคนิคระดับสูง และเป็นบันได ที่จะก้าวไปสู่คโพลมาทางเทคโนโลยี

นอกจากนี้การปรับปรุงทางอาชีวศึกษาในอังกฤษ ยังเปิดให้มีการเรียนเพื่อ เป็นช่างเทคนิคธรรมดาอีกด้วย เด็กที่จะเข้าเรียนนี้ออกจากโรงเรียนมัธยมเมื่ออายุ 15 จะเข้าเรียนวิทยาลัยเทคนิคได้ การเรียนในปีแรกเป็นหลักสูตรทั่วไป แล้วยาย ไปเรียนหลักสูตรช่างเทคนิค หรือจะเรียนหลักสูตรทั่วไปอีก 1 ปีก็ได้ ถ้าเรียนหลัก สูตรทั่วไปทั้งหมด 2 ปี ก็สามารถที่จะเข้าเรียนต่อในหลักสูตรประกาศนียบัตรสามัญ ปีแรก หรือหลักสูตรช่างเทคนิคปีที่ 2 ได้ ถ้าเด็กออกจากโรงเรียนมัธยมเมื่ออายุ 16 ปี และสอบได้ G.C.E. ระดับโอ 4 วิชาอาจจะเข้าเรียนต่อในหลักสูตรช่าง

เทคนิคไคท์ตี หรือจะเรียนหลักสูตรทั่วไป 1 ปีก่อนก็ได้

3. หลักสูตรคิโหลมาแห่งชาติ (National Diploma Courses)
คล้าย ๆ กับประกาศนียบัตรแห่งชาติ แต่จะได้รับหลังจากเรียนหลักสูตรเต็มเวลาเป็นเวลา 2-3 ปี และแบ่งออกเป็นสองประเภทเช่นกัน คือ ชั้นสามัญและชั้นสูง โดยปกติผู้ที่เขาเรียนเพื่อจะสอบให้คิโหลมาชั้นสามัญจะไค G.C.E. ระดับโอในวิชาสาขานั้น ๆ และเรียนเต็มเป็นเวลา 2 ปี ส่วนผู้ที่สมัครจะทำคิโหลมาชั้นสูงของไค G.C.E. ระดับเอ แลวเรียน 3 ปี ปัจจุบันหลักสูตรประเภทหลังมีเป็นแบบแผนวิศควย คือ เรียนในวิทยาลัย 6 เดือน และฝึกงานตามโรงงานอุตสาหกรรม 6 เดือนสลับกัน ถ้าหากจะเปรียบกับสายสามัญแล้ว ผู้ที่สำเร็จประกาศนียบัตรแห่งชาติชั้นสามัญและคิโหลมาแห่งชาติชั้นสามัญ อาจเปรียบคราว ๆ ไคกับผู้ที่ไค G.C.E. ระดับเอ รวมทั้งอายุก็ใกล้เคียงกันหรือสูงกว่าเล็กน้อย ส่วนประกาศนียบัตรแห่งชาติชั้นสูงและคิโหลมาแห่งชาติชั้นสูงก็เปรียบเทากับปริญญาตรี

4. หลักสูตรคิโหลมาทางเทคนิค (Diploma in Technology Courses)
ไคจัดทำตั้งแต่ปี พ.ศ. 2498 เป็นต้นมา เป็นหลักสูตรที่เทียบเทากับปริญญาตรีออนเนอร์ส (honours degree) จากมหาวิทยาลัยและไครับการยอมรับจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ สถาบันทางวิชาชีพและกรมการศึกษา ท่านอาจเรียนสำเร็จขรรมคาหรือไคเกียรตินิยมอันคับหนึ่งหรือสอง คุณสมบัติขั้นค้ำสุดของผู้ที่จะเขาศึกษาไคคือ G.C.E. ระดับเอ 2 วิชา หรือไคประกาศนียบัตรแห่งชาติชั้นขรรมคา (O.N.C.) และเป็นผู้ที่ไคคะแนนคิ หลักสูตรนี้มีระยะเวลาเรียน 4-5 ปี นอกเหนือไปจากการเรียนวิชาเฉพาะ 6 เดือนสลับกับการฝึกงานในโรงงานอุตสาหกรรม 6 เดือนแล้ว นักศึกษายังจะตองเรียนวิชาหัว ๆ ไป เช่น สังคมศึกษา ขรรคคิ ประณีตศิลป์ การบริหารธุรกิจอีกควย โดยเหตุนี้คิโหลมาทางเทคโนโลยีจึงไครับการพิจารณาว่าสูงกว่าปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยหลายแห่ง การเรียนทางวิชาการและการฝึกงานอาชีพ จะมีอัตราส่วนอย่างไคนั้นขึ้นอยู่กับแต่ละวิทยาลัย เช่น ในวิชาวิศวกรรมศาสตร์ อาจเป็นการเรียนในวิทยาลัย 6 เดือนสลับกับการฝึกงานในโรงงานอุตสาหกรรม 6 เดือน คิคคอกันไป 4-5 ปี หรือ

อาจเป็นการเรียนสลับการฝึกงานอย่างนั้น 4 ปี และฝึกงานในโรงงานอุตสาหกรรม
 คอนท่ายอีก 1 ปีเต็ม นักศึกษาที่เรียนมี 2 ประเภท ประเภทแรกเป็นพวกทำงาน
 กับบริษัทหรือองค์การใดองค์การหนึ่ง และได้รับการอนุญาตให้เรียนโดยได้รับเงิน
 เต็มเต็ม ประเภทหลัง คือ นักศึกษาที่ได้รับทุนจากองค์การศึกษารัฐท้องถิ่น

5. การเป็นสมาชิกของวิทยาลัยผู้ชำนาญทางเทคโนโลยี (Membership
 of the College of Technologists) สำหรับขั้นที่สูงกว่าคือโทลมาทางเทคโนโลยี-
 โลยี คือ การเป็นสมาชิกของวิทยาลัยผู้ชำนาญทางเทคโนโลยี (Member of the
 College of Technologists) ซึ่งเทียบได้กับปริญญาเอกของมหาวิทยาลัย
 นักศึกษาจะต้องมีบุคคลทั้งจากวิทยาลัยและจากบริษัท หรือองค์การอุตสาหกรรมที่ตนทำ
 การคนควาวิจัยอยู่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

6. หลักสูตรโทลมาทางการบริหารธุรกิจ (Diploma Course in
 Management Studies) เป็นการศึกษาชั้นสูงกว่าปริญญา คือ ผู้ที่ศึกษาต้องมีความรู้
 อย่างน้อยระดับประกาศนียบัตรแห่งชาติชั้นสูงทางเทคโนโลยีทางพาณิชย์ หรือทางธุรกิจ
 ซึ่งเท่ากับได้ปริญญาตรี และต้องมีอายุไม่น้อยกว่า 23 ปี หลักสูตรนี้มีระยะเวลาเรียน
 เต็มเวลา 1 ปี หรือนานกว่านี้ถ้าเรียนเป็นบางเวลา

การฝึกหัดครู

ในประเทศอังกฤษการที่จะเป็นครูอาจเป็นได้ 2 ทางคือ การศึกษาใน
 มหาวิทยาลัย เพื่อรับปริญญาบัตร และการเรียนในวิทยาลัยครูเป็นเวลา 3 ปี วิทยาลัย
 ครูรับผู้ที่มีคุณสมบัติต่ำกว่ามหาวิทยาลัย โดยปกติแล้ววิทยาลัยครูจะรับผู้ที่สอบ G.C.E.
 ระดับโอ โคอ้อย่างน้อยที่สุด 5 วิชา และอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี ส่วนมหาวิทยาลัยของ
 การชั้นต่ำสุดคือ ผู้ที่ได้ออก G.C.E. ระดับเอ อย่างน้อย 2 วิชา อย่างไรก็ตามเท่าที่
 ปรากฏในปัจจุบัน อาจจะเนื่องจากจำนวนนักเรียนมีมากขึ้น ปรากฏว่าในปี พ.ศ.

2506 ซีลิสเปอร์เซ็นต์ของผู้ที่เข้าวิทยาลัยครู สอบได้ระดับเอ สองวิชาหรือมากกว่านั้น และนับวันวิทยาลัยก็มีสิทธิที่จะพิจารณาจากผู้สอบได้ระดับเอ มากขึ้น

ผู้ที่ได้รับปริญญาบัตรจากมหาวิทยาลัย อาจจะออกไปเป็นครูได้โดยไม่ต้องผ่านการฝึกหัดครู 1 ปี หรือจะเรียนต่อการฝึกหัดครูอีก 1 ปีก่อนก็ได้ ถ้าไม่เรียนก่อน จะออกไปสอนในโรงเรียนใด ๆ ในประเทศอังกฤษจะต้องได้รับการรับรองจากกรมศึกษา (Department of Education) เสียก่อน

วิทยาลัยครูมี 2 ประเภท คือ

1. วิทยาลัยธรรมดา
2. วิทยาลัยที่สอนวิชาเฉพาะ

1. วิทยาลัยธรรมดา การฝึกหัดครูประกอบขึ้นด้วยรากฐานสี่ประการ ผสมกัน คือ

1. มีวิชาที่นักเรียนเลือกเรียนด้วยตนเอง โดยปกตินักเรียนจะเลือกเรียนวิชาเนื้อหาที่ตนถนัดหนึ่งหรือสองวิชา ให้สูงที่สุดเท่าที่ตนจะสามารถทำได้ บางคนเรียนสูงขนาดมาตรฐานปริญญาก็มี

2. นักเรียนจะต้องเรียนวิชาการศึกษาซึ่งจะมีการศึกษาถึงพัฒนาการวัยเด็ก จิตวิทยา ปรัชญา ประวัติศาสตร์ และสังคมวิทยา

3. เป็นการเรียนเกี่ยวกับวิธีสอนต่าง ๆ

4. เป็นการฝึกสอนในโรงเรียน เริ่มตั้งแต่สังเกตเด็กทั้งในห้องเรียน ในสนามเล่น และการฝึกสอนจริง ๆ

2. วิทยาลัยที่สอนวิชาเฉพาะ จะมุ่งสอนหรือฝึกวิชาหนึ่งวิชาใดโดยเฉพาะ เช่น คหกรรมศาสตร์ ทนศึกษา ศิลปศึกษา กนตรี การละคร หรือศิลปปฏิบัติ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การฝึกหัดครูของประเทศอังกฤษมี 2 ทาง คือ

1. เรียนจบชั้น 12 แล้ว ศึกษาคือในโรงเรียนฝึกหัดครู 3 ปี ได้ประกาศนียบัตรครู (Certificate)
2. เรียนจบปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยแล้วเรียนวิชาครูอีก 1 ปี ได้ประกาศนียบัตรครูชั้นสูง (Diploma) ถ้าไม่ได้เรียนวิชาครู จะคงไปรับการรับรองจากกรมศึกษาเสียก่อน

การศึกษามหาวิทยาลัย

โดยทั่วไปแล้วการศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศอังกฤษเป็นกิจกรรมการศึกษาที่มีขอบข่ายกว้างขวาง และมหาวิทยาลัยมีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาประเภทนี้มาก การศึกษามหาวิทยาลัยมีหลายรูปแบบและการจัดแตกต่างกันแล้วแต่ผู้จัด และแหล่งสนับสนุนทางการเงิน

ฝ่ายการศึกษาส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่สำคัญในการจัดการศึกษามหาวิทยาลัยขั้นต้น หรือการศึกษาเพื่อการอ่านออกเขียนได้ การศึกษาสายสามัญ และการศึกษาสายอาชีพ ไปจนถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ สังคม และการเมือง กิจกรรมทางวัฒนธรรม และการใช้เวลาว่าง ซึ่งการจัดกิจกรรมเหล่านี้อาจจะจัดขึ้นในสถานที่ต่าง ๆ เช่น หอสมุดประชาชน ศูนย์การศึกษามหาวิทยาลัยประจำท้องถิ่น วิทยาลัย และสถานศึกษาอื่น ๆ

สำหรับการศึกษามหาวิทยาลัยที่เป็นวิชาชีพชั้นสูง หรือวิชาการชั้นสูงจะจัดในสถาบันอุดมศึกษา หรือในสถานศึกษาอื่นภายนอกมหาวิทยาลัย แต่มีหน่วยงานสังกัดมหาวิทยาลัย ทำหน้าที่รับผิดชอบและประสานงานการศึกษามหาวิทยาลัยโดยตรง คือแผนกการศึกษามหาวิทยาลัยภายนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นหน่วยงานเอกเทศไม่ขึ้นกับคณะใดของมหาวิทยาลัย โดยมีผู้อำนวยการแผนกรับผิดชอบในการบริหารงานโดยเฉพาะ

นอกจากนี้ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ และ/หรือแผนกวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ของมหาวิทยาลัยยังประสานงานกับโรงงานอุตสาหกรรมและองค์การธุรกิจต่าง ๆ ในท้องถิ่นในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ให้แก่พนักงาน หรือคนงานของโรงงาน บริษัท โดยประสานงานกับสมาคมการศึกษาผู้ใหญ่ในโรงงาน

กิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่ของมหาวิทยาลัยอาจจะจัดเป็นหลักสูตรเปิดสอนในเวลากลางวัน ตอนเย็น วันหยุด เป็นหลักสูตรอบรมระยะสั้นประมาณ 1-2 สัปดาห์ และเป็นหลักสูตรระยะยาวต่อเนื่อง 2-3 ปีก็มี แผนกวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ของมหาวิทยาลัยรับผิดชอบในการหาครูสอน การจัดทำตารางเรียน การรับนักศึกษา และเลือกสถานที่เรียน สำหรับผู้สอนส่วนใหญ่จะเป็นอาจารย์จากแผนกและคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย หรือจากแหล่งอื่นที่สามารถสอนวิชาเหล่านั้นได้ และวิชาที่เปิดสอนส่วนมากจะเป็นวิชาในระดับมหาวิทยาลัย แต่เปิดสอนสำหรับคนทั่วไป

สำหรับการศึกษาผู้ใหญ่ที่ไม่ใช่ระดับมหาวิทยาลัย จะเปิดสอนโดยวิทยาลัย คอลเลจมัธยมศึกษา และวิทยาลัยสารพัดช่าง ซึ่งตามปรกติวิทยาลัยเหล่านี้จะเปิดสอนวิชาชีพและวิชาช่างในระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ มีน้อยมากที่เปิดสอนในระดับสูงกว่า แต่ก็เป็นระดับประกาศนียบัตรหลังปริญญาตรี วิทยาลัยเหล่านี้เป็นสถานศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มาศึกษาหาความรู้แบบเต็มเวลา แบบไม่เต็มเวลา มาเรียนในตอนเย็น ฝึกอบรมระยะสั้น หรือฝึกอาชีพเต็มเวลาหลังจากเรียนมาแล้วเต็มเวลา เป็นต้น ซึ่งการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนในวิทยาลัยได้ประสานงานอย่างใกล้ชิดกับโรงงาน อุตสาหกรรมและธุรกิจการค้าในท้องถิ่น

วิทยาลัยดังกล่าวเปิดโอกาสให้ผู้จบชั้นมัธยมศึกษามีโอกาสได้ศึกษาหาความรู้เพื่อไปประกอบอาชีพ และเพื่อศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปอย่างกว้างขวาง โดยการหางานไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนแต่ประการใด

แนวโน้มในอนาคต

ตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นระบบการศึกษาตามนโยบายการศึกษาปัจจุบันของอังกฤษโดยสังเขป ระบบการศึกษารูปนี้ จะได้รับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงรูปร่างไปอย่างมากในอนาคตอันไม่นานนัก รัฐบาลอังกฤษได้ประกาศแนวนโยบายการศึกษาของชาติใหม่ โดยได้กำหนดโครงการพัฒนาการศึกษา ระยะ 9 ปี เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 (เดือนกันยายน) ถึง พ.ศ. 2524 การพัฒนาการศึกษาตามโครงการนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการศึกษาของเอกชนโดยตรง มัธยมศึกษาที่จะได้รับการพัฒนาอย่างมากคือ มัธยมศึกษาที่เป็นของรัฐ จะเลิกโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบ แกรมมาสกูล (Grammar Schools), มัธยมศึกษาสมัยใหม่ (Secondary Modern Schools) และ มัธยมเทคนิค Secondary Technical Schools เหลือไว้ประเภทเดียวคือ โรงเรียนมัธยมแบบประสม (Comprehensive Schools) ตามโครงการดังกล่าวต่อไปรัฐบาลจะให้มีโรงเรียนมัธยมศึกษาประเภทนี้ประเภทเดียวและจะเปิดดำเนินการทุกท้องที่ทั่วประเทศ การเลิกโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบ Grammar Schools นี้มีผลให้แนวนโยบายของการศึกษาระดับมัธยม เปลี่ยนแปลงไปจากรูปเดิมโดยสิ้นเชิง เพราะเดิมรัฐเป็นผู้นับถว้างการแนวการศึกษาของเด็กว่าจะให้เรียนวิชาใด ที่ใด แต่ต่อไปนี้จะกลายเป็นให้เด็กกำหนดแนวการศึกษาของตัวเองโดยตลอด

ตามโครงการพัฒนาการศึกษาของรัฐบาลจะเลิกโรงเรียน Grammar Schools ในบางท้องที่ เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2516-2517 เป็นต้นไป ท้องที่ใดที่เลิกโรงเรียนชนิดนี้แล้ว การสอบ สิบเอ็ดขวบ ก็จะเลิกไปด้วย เด็กที่มีอายุ 11 ปีเศษ ก็จะเข้าเรียนในโรงเรียน Comprehensive Schools ซึ่งจัดตั้งขึ้นแทนต่อไป โดยไม่ต้องสอบคัดเลือก และในที่สุดเมื่อใดก็จัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบ Comprehensive Schools ขึ้นในทุกท้องที่แล้ว การสอบคัดเลือกที่เรียกว่า สิบเอ็ดขวบ ก็จะหมดไป

นโยบายการศึกษาใหม่นี้ได้กำหนดให้นักเรียนเรียนอยู่ใน Comprehensive Schools ระหว่างอายุ 11 ปี ถึง 16 ปี เท่านั้น นักเรียนชั้นสูงสุดในโรงเรียนดังกล่าวจะเรียนเพื่อเตรียมสอบ G.C.E. ไม่เกินระดับ "O" Level หรือ CSE (Certificate of Secondary Education) สำหรับนักเรียนที่มีอายุ 16 ปีพิเศษถ้ามีความประสงค์จะศึกษาวิชาสามัญในระดับมัธยมศึกษาต่อไป ทางกรมจะจัดให้เขาโรงเรียนมัธยมศึกษาอีกแบบหนึ่ง ซึ่งจะจัดตั้งขึ้นใหม่เริ่มในบางท้องที่ในปีการศึกษา 2516 นี้เรียกว่า "วิทยาลัยมัธยมศึกษา" (Secondary Colleges) นักเรียนเข้าโรงเรียนประเภทนี้ได้โดยไม่ต้องสอบเข้าและไม่ต้องมีพื้นฐานความรู้ใด ๆ เพียงแค่อายุ 16 ปีเศษก็เข้าได้ วิทยาลัยมัธยมศึกษาจะดำเนินการสอนคามหลักสูตร 1 ปี 2 ปี และ 3 ปี สำหรับวิชาสามัญระดับ "O" Level และ "A" Level และวิชาทั่วไปอื่น ๆ อีกมาก นักเรียนอาจเลือกเรียนหลักสูตรใด ๆ ใดตามความประสงค์ นักเรียนที่ผ่านการศึกษามาจากวิทยาลัยมัศึกษานี้ อาจเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาชั้นสูงอื่น ๆ ใดตามวิธีการเดิม คือ จะคงสอบ G.C.E. ให้ใดตามความต้องการของการศึกษาระดับนั้น ๆ

สำหรับในระดับการศึกษาชั้นสูงนั้นในชั้นปริญญาจะมีการเปลี่ยนแปลงมาก รัฐบาลมีนโยบายจะสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาวิชาชั้นสูงนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งได้แก่ การศึกษาใน Polytechnics และวิทยาลัยอื่น ในขณะเดียวกันก็จะลดความสำคัญของการศึกษาในมหาวิทยาลัยลง ตามโครงการ 9 ปีดังกล่าวนี้ ในระยะ 3 ปีแรก (เริ่มแต่ปี 2516) รัฐบาลได้ตั้งงบประมาณเพื่อก่อสร้างอาคารเรียนและอุปกรณ์การศึกษาสำหรับ Polytechnics เป็นเงิน 7 ล้านปอนด์ 19 ล้านปอนด์ และ 27 ล้านปอนด์ ตามลำดับ โดยมีเป้าหมายที่จะเพิ่มนักเรียนในสถานศึกษานี้ จากปัจจุบันซึ่งมีจำนวน 31,445 คน เป็น 180,000 คน ในปี 2524 และเมื่อรวมกับนักเรียนในวิทยาลัยอื่น ๆ แล้ว ในปีเดียวกันนั้นรัฐบาลมีเป้าหมายจะให้นักเรียนศึกษาวิชาชั้นสูงนอกมหาวิทยาลัยจำนวน 335,000 คน ส่วนทางด้านการศึกษาใน

มหาวิทยาลัยปัจจุบันนี้มีนักเรียนทั้งสิ้นจำนวน 241,692 คน ถ้าคิดตามอัตราเพิ่มปกติในปี 2524 นักเรียนมหาวิทยาลัยจะเพิ่มขึ้นเป็น 460,000 คน แต่รัฐบาลจะจำกัดให้มีเพียง 375,000 คน ซึ่งเท่ากับว่าทางรัฐบาลลดจำนวนนักเรียนในมหาวิทยาลัยลง 85,000 คน จำนวนนักเรียนที่ถูกกลบไปนี้ทางการมีนโยบายจะจัดให้เรียนใน Polytechnics และวิทยาลัยอื่น ๆ เป้าหมายที่สำคัญของการพัฒนานโยบายศึกษาค้างนี้ก็คือ ปล่อยให้รัฐบาลจะให้มีจำนวนนักเรียนศึกษาวิชาชั้นสูงในมหาวิทยาลัยเท่ากับนักเรียนนอกมหาวิทยาลัย

โพลีเทคนิค (Polytechnics) ซึ่งต่อไปจะมีบทบาทสำคัญมากในการศึกษาวิชาชั้นสูงของอังกฤษนี้เป็นสถานศึกษาใหม่และดำเนินการสอนตามแนวความคิดทางการศึกษาแบบใหม่ เริ่มตั้งขึ้นในอังกฤษเป็นครั้งแรกเมื่อปี 2509 เดิมทีเดียวรัฐบาลจะให้มีสถานศึกษานี้ไม่เกิน 30 แห่ง ในปัจจุบันได้จัดตั้งขึ้นเรียบร้อยแล้วเพียง 29 แห่ง แต่จะมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามแผนและนโยบายพัฒนาการศึกษาครั้งนี้ เพื่อให้สามารถรับนักเรียนจำนวน 180,000 คน ตามเป้าหมายที่กล่าวข้างต้น Polytechnics นี้มีแนวการสอนแตกต่างไปจากแนวการสอนของสถานศึกษาอื่นคือ ไม่เหมือนการสอนใน Technical Colleges ซึ่งสอนวิชาเทคนิค และไม่เหมือนแนวการสอนวิชาการในมหาวิทยาลัย ซึ่งถือหลักว่าการศึกษาวิชาใดก็เพื่อความรอบรู้ในวิชานั้น Polytechnics ให้การศึกษาทางวิชาการ แต่เป็นการศึกษาวิชาการประยุกต์ (Apply) เพื่อให้ให้นักเรียนมีความสามารถประยุกต์วิชาสาขาหนึ่งกับวิชาสาขาอื่น ๆ ดังนั้นวิชาที่ศึกษาใน Polytechnics แม้จะมีชื่อเกี่ยวกับวิชาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย แต่มีแนวหรือหลักการของการศึกษาต่างกัน

หลักสูตรการศึกษาใน Polytechnics มีหลายประเภท ที่สำคัญคือหลักสูตรเต็มเวลา หลักสูตรสลับ และหลักสูตรนอกเวลา เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรในระดับปริญญา นักเรียนผู้สมัครเข้าศึกษาจะต้องมีพื้นฐานความรู้และอายุเท่าหรือต่ำกว่านักเรียนที่สมัครเข้ามหาวิทยาลัยเล็กน้อย สถานศึกษาดังกล่าวนี้นี้เป็นสถานศึกษาที่ประสพหุฉบัศรหรือปริญญาบัตรตามหลักสูตรที่ดำเนินการเองไม่ได้ นักเรียนที่สำเร็จ

การศึกษาตามหลักสูตรต่าง ๆ จึงต้องรับวุฒิบัตรจากผู้ประสาทยานนอก ผู้ประสาทวุฒิบัตรหรือปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาใน Polytechnics มีหลายสถาบัน ที่สำคัญ ๆ คือ

1. Council for the National Academic Awards C.N.A.A.
2. มหาวิทยาลัยมี 3 แห่งที่มีอำนาจประสาทปริญญาใน Polytechnics คือ London-University, University of Aston University of Newcastle
3. National Council for Diploma in Art and Design
4. สมาคมอาชีพ Polytechnics
5. กระทรวงศึกษาและวิทยาศาสตร์

เหตุผลของการพัฒนาแนวนโยบายการศึกษาของชาติครั้งนี้ จากการทำสัมภาษณ์ทางวิทยุ B.B.C. ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาและวิทยาศาสตร์ เมื่อค่ำวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2516 สรุปได้ดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 เนื่องจากปัจจุบันนี้มีความคิดเห็นของคนทั่วไปอย่างกว้างขวาง และหนักแน่นมากขึ้นว่า การที่รัฐจัดการแยกทางการศึกษาของเด็กตั้งแต่อายุยังน้อยนั้น อาจเกิดความผิดพลาดขึ้นได้ง่าย เพราะไม่อาจมีมาตรการใดที่จะวัดความสามารถของเด็กได้แน่นอน ซึ่งรัฐบาลมีความเห็นควย ประกอบกับโรงเรียนมัธยมแบบประสม Comprehensive Schools ซึ่งได้ทำการทดลองมาระยะหนึ่งแล้วนั้น บัดนี้เป็นที่ประจักษ์ว่าได้ผลดี จึงได้ยกเลิกระบบมัธยมศึกษาแบบเก่า ปล่อยให้เด็กเลือกเรียนกันเองตามความถนัด

ประการที่ 2 การศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้น กล่าวโดยทั่วไปก็เป็นการศึกษาวิชาที่มีขอบข่ายกว้าง ๆ นักเรียนจะคิดเกี่ยวกับงานอาชีพของคนก็ต่อเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ส่วนใน Polytechnics แนวของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ทำให้นักเรียนวางโครงการงานอาชีพของคนไว้ก่อนเริ่มการศึกษาได้ เมื่อนักเรียนมีโครง

ร่างงานอาชีพอยู่ในใจ ก็ยอมทำให้มีการพัฒนา (Develop) วิธีการศึกษาของคนให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้ และทำให้ผลการเรียนดีขึ้นด้วย

ประการที่ 3 มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงที่ใหญ่มาก ไม่อาจจัดตั้งให้เพียงพอในทุกท้องที่ ทำให้นักเรียนที่เข้ามามหาวิทยาลัยโคคองไปจากภูมิลำเนาของตัวเอง ซึ่งเป็นผลให้รัฐบาลต้องสิ้นเปลืองค่าพาหนะเดินทาง ค่าขนส่งสิ่งของ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ สูงขึ้น ส่วน Polytechnics มีลักษณะเป็นสถานศึกษาประจำท้องถิ่นซึ่งอาจจะจัดตั้งขึ้นได้เท่าที่จำเป็นเพื่อให้นักเรียนมีที่เรียนในท้องถิ่นของตนเอง เมื่อเป็นเช่นนี้ยอมทำให้รัฐบาลอาจประหยัดค่าใช้จ่ายได้มาก เงินที่ประหยัดได้อาจนำไปพัฒนาหรือปรับปรุงส่งเสริมการศึกษาคานอื่น ๆ หรือให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนโคคจำนวนมากขึ้น

ประการที่ 4 หลักสูตรการศึกษาใน Polytechnics อาจกำหนดให้สอดคล้องกับอุตสาหกรรม หรือการค้า หรืออาชีพอื่น ๆ ของคนในท้องถิ่นที่ตั้งอยู่ได้ ซึ่งนอกจากจะเป็นผลดีกับการศึกษาของนักเรียนแล้ว จะเป็นผลให้มีการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมนั้นของท้องถิ่นอีกด้วย แต่ในทางตรงกันข้ามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยไม่ทำเช่นนั้น

โดยสรุปแล้วตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่า การศึกษาของอังกฤษตามนโยบายใหม่ จะเปลี่ยนทิศทางไปจากระบบเดิมในทุกระดับ มัธยมศึกษาจะเปลี่ยนจากที่เคยจัดให้เด็กรับการศึกษาระดับสติปัญญาตั้งแต่อายุน้อย เป็นให้แต่ละคนเลือกแนวทางการศึกษาของตัวเองตามถนัด โดยยกเลิกการสอบสิบเอ็ดบวก (Eleven Plus Examination) และโรงเรียนมัธยมสายวิชาการ (Grammar Schools) และตั้งโรงเรียนมัธยมแบบประสม (Comprehensive Schools) มาแทนที่ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่รับนักเรียนทุกประเภทเข้าเรียนรวม ๆ กัน ใครจะเลือกเรียนวิชาทางกานไหนก็ทำตามใจสมัคร

สำหรับในการศึกษาระดับสูง แนวโน้มของนโยบายได้เน้นหนักไปทางการศึกษาวิชาอกมหาวิทยาลัย โดยมี Polytechnics เป็นสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญ ซึ่งภายในเวลาไม่เกิน 10 ปีข้างหน้า นักเรียนชั้นปริญญาใน Polytechnics จะมีจำนวนเทียบเท่ากับจำนวนนักเรียนในมหาวิทยาลัย และผลของการศึกษาตามระบบนี้จะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาของ C.N.A.A. มีจำนวนเทียบเท่ากับผู้ที่ได้รับปริญญาของมหาวิทยาลัยด้วย

โรงเรียนมัธยมแบบประสมของประเทศอังกฤษ (Comprehensive Schools)

มีผู้วิจารณ์ว่าการสอบสิบเอ็ดบวก eleven plus เพื่อคัดเลือกเข้าเรียนในระดับมัธยมของเด็กนั้นใช้ไม่ได้ผลเต็มที่ กล่าวคือ วัตถุประสงค์ที่ต้องการ เพราะกระบวนการแห่งความเจริญเติบโตของเด็กยุ่งยากและซับซ้อนมีส่วนประกอบที่ต้องพิจารณามากมาย ทั้งนี้ขอบกรอบอันสำคัญของการจัดแบ่งโรงเรียนออกเป็น 3 ประเภทอยู่ที่การสอบสิบเอ็ดบวก นี้เอง กล่าวคือ เด็กบางคนอาจเรียนไม่ได้ดีในระหว่างการสอบ eleven plus แต่อาจกลายเป็นผู้เฉลียวฉลาดขึ้นได้เมื่ออายุถึง 13-14 ปี ในทางที่ตรงกันข้าม เด็กบางคนอาจฉลาดปราดเปรื่องในขณะที่สอบ eleven plus แต่พอโตขึ้นกลับกลายเป็นคนเรียนไม่ดีกว่านี้ กรณีดังกล่าวนี้ครูที่ทำการสอนมานาน ๆ ย่อมเคยพบเคยเห็นมาไม่น้อย ถ้าเราแยกเด็กไปเรียนในโรงเรียนที่แตกต่างกันถึงสามประเภท ถ้าไปพบเด็กที่เปลี่ยนแปลงมาก ๆ เช่นนี้ เราจะจัดให้เด็กได้เรียนตามความสามารถที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก เพราะโรงเรียนทั้งสามประเภทนี้ถูกกำหนดหน้าที่ไว้พอสมควร ครั้นจะให้เด็กเปลี่ยนโรงเรียนเสียเลยก็จะทำให้เกิดความยุ่งยากแก่การบริหารการศึกษาไม่น้อย ถึงแม้เด็กประเภทที่เปลี่ยนแปลงมาก ๆ นี้ จะมีจำนวนเพียงเล็กน้อยก็ตาม นักการศึกษาที่ดีย่อมจะปล่อยให้เหตุการณ์ดำเนินไปตามบุญตามกรรมไม่ได้

การแบ่งเด็กออกเป็นสามระดับและส่งเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมสามประเภทนั้นมีขอบกรอบดังกล่าวมาแล้ว ทั้งนี้จึงได้มีการทดลองจัดโรงเรียนมัธยม

แบบประสมขึ้น โรงเรียนประเภทนี้รับเด็กโดยไม่มีทดสอบ eleven plus กล่าวคือเด็กที่มาเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมแบบประสมมีตั้งแต่ฉลาดที่สุดไปถึงโง่ที่สุด ส่วนการจักให้เด็กเข้าเรียนนั้น โดยมากเขามักแบ่งเป็นเขต ๆ เด็กในเขตที่กำหนดให้จะต้องเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมแบบประสม ถ้าผู้ปกครองเด็กในเขคนั้นไม่ยอมส่งบุตรของตนเข้าเรียนจะขอเอาเด็กไปสอบ eleven plus ก็ได้ ถ้าเด็กสอบไม่ได้ก็ถูกส่งเข้าเรียนใน modern school แล้วจะกลับเอาเด็กมาเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมแบบประสมไม่ได้ กล่าวสั้น ๆ ว่าผู้ปกครองเด็กจะใช้สิทธิเลือกโรงเรียนสองครั้งไม่ได้ ถ้าเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วก็ต้องแล้วกันไป

เด็กที่เข้าเรียนในปีที่ 1 นั้น โรงเรียนมัธยมแบบประสมจะต้องสอบดูความสามารถในการเรียนเสียก่อน วิธีสอบเขาจัดทำโดยรอบคอบ และใช้วิธีการหลายอย่าง เช่น ใช้ข้อสอบแบบมาตรฐาน สอบสวนประวัติการเรียนจากโรงเรียนประถมศึกษา และไต่ถามครูโรงเรียนเดิมเป็นต้น เมื่อสอบความสามารถในการเรียนของเด็กเสร็จแล้ว เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของโรงเรียนจะต้องพบปะกับผู้ปกครองของเด็กทุกคน เพื่อไต่ถามความประสงค์ว่าผู้ปกครองต้องการให้เรียนสูงแค่ไหน กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือโรงเรียนต้องพยายามรู้จักให้ละเอียดเสียก่อนจึงจักเด็กเข้าชั้นนั้นตามปกติเขาจักตามความสามารถในการเรียน เช่น เด็กชั้น ก. ถึง ค. เป็นเด็กเก่ง ชั้น ง. ถึง ฉ. เป็นเด็กปานกลาง ส่วนเด็กที่เหลือเป็นเด็กโง่ ซึ่งต้องสอนมากเป็นพิเศษ และสอนในระดับต่ำ เป็นต้น

ในระหว่างที่เด็กเรียนในชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 ครูทุกคนต้องคอยสังเกตและติดตามดูความก้าวหน้าทางการเรียนของเด็กอย่างใกล้ชิด ถ้าปรากฏว่าเด็กในชั้นเก่งเรียนเลวลง เขาก็ลดลงไปอยู่ชั้นปานกลาง ถ้าเด็กในชั้นปานกลางเรียนดีขึ้น เขาก็เลื่อนชั้นให้ไปเรียนร่วมกับเด็กเก่ง ในระยะสองปีนี้เด็กจะเคลื่อนไหวและสับเปลี่ยนชั้นมากพอสมควร เมื่อขึ้นปีที่ 3 เขาจะสามารถจักเด็กให้เขารูปพอเป็นที่เชื่อถือได้ถึงกระนั้นก็ยังปรากฏว่าเด็กในปีนี้ยังเลื่อนหรือลดอันดับได้ประปราย พอถึงปีที่ 4 โรงเรียนจะรู้จักเด็กและผู้ปกครองดีพอที่จะจักให้เรียนตามความสามารถและความสนใจ

ของเค็กได้ ส่วนมากเขาแบ่งเค็กในปีนี้ออกเป็นสามพวกใหญ่ ๆ คือ

1. พวกที่มีความสามารถสูงพอที่จะสอบ G.C.E. และเรียนต่อใน Sixth Form ได้
2. พวกที่มีความสามารถปานกลาง สามารถสอบ G.C.E. ในระดับ ordinary level หรือสอบเอาประกาศนียบัตรประจำท้องถิ่นได้ พวกนี้ต้องเรียนจนจบปีที่ 5 แล้วออกไปเรียนต่อในโรงเรียนอาชีพ หรือออกไปฝึกงานเทคนิคในโรงงานได้
3. พวกที่มีความประสงค์จะออกจากโรงเรียนเมื่อมีอายุครบ 15 ปี ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาระดับมัธยม พวกนี้เรียนแค่ปีที่ 4 ไม่เรียนปีที่ 5 ต่อไป เค็กสามพวกนี้ยังแบ่งแยกรายละเอียดออกไปอีกมาก เช่น พวกที่หนึ่งซึ่งจะสอบ G.C.E. ยังแบ่งออกไปว่าใครจะสอบวิชาไหน ถ้าเห็นว่าเค็กจะสอบวิชานั้นได้ เขาก็อนุญาตให้เรียน และจัดให้เขาพวกเพื่อความสะดวกในการสอน

ที่จริงวิธีจัดเค็กเข้าชั้นในโรงเรียนมัธยมประสมนั้นมิได้มีแต่เพียงแบบเดียวเท่าที่กล่าวมาข้างต้นนี้ โรงเรียนแต่ละโรงเรียนก็จัดตามแต่เขาจะเห็นสมควร โดยยึดหลักเดียวกันว่าโรงเรียนต้องรู้จักเค็กอย่างละเอียดละออ และพยายามจัดการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของเค็กทุกคน

โดยเหตุที่โรงเรียนมัธยมแบบประสมต้องจัดการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของเค็กทุกคน โรงเรียนประเภทนี้จึงมีลักษณะประจำอยู่สองอย่างคือ

1. โรงเรียนต้องมีขนาดใหญ่ ส่วนมากมีนักเรียนตั้งแต่ 1500 คนขึ้นไป ถ้าขนาดของโรงเรียนเล็กกว่านั้นก็จะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากเกินไป เพราะจำนวนเค็กแต่ละชั้นจะไม่มากพอที่จะเปิดสอนวิชาพิเศษต่าง ๆ ได้โดยประหยัด
2. โรงเรียนมัธยมแบบประสมมีโครงการที่ยุ่งยากซับซ้อนมาก ขอให้นึกดูว่านักเรียนประมาณ 2000 คนจะมีความสามารถและความสนใจแตกต่างกันแค่ไหน ถ้าโรงเรียนต้องการจัดการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจ

ของเด็กทุกคนแล้ว โรงเรียนจะต้องมีครูเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ให้ครบถ้วน
ต้องมีห้องเรียน มีห้องทดลอง และห้องฝึกงานต่าง ๆ ให้พร้อม และจะต้องจัดการวาง
สอนให้เด็กโคเซาเรียนวิชาต่าง ๆ โคตามที่ต้องการ

หลักสูตรของโรงเรียนมัธยมแบบประสมนั้นกว้างขวางและซับซ้อนกว่าหลักสูตร
ของโรงเรียนมัธยมประเภทอื่นเป็นอันมาก โดยทั่วไปโรงเรียนชนิดนี้สอนวิชาสามัญ
เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศ นอกจากนั้นยัง
เปิดสอนวิชาช่างอีกหลายอย่าง เช่น ช่างไม้ ช่างโลหะ ช่างปั้น การครัว และการเย็บ
เสื้อผ้า เป็นต้น วิชาต่าง ๆ ที่จัดสอนนี้พยายามจัดให้เป็นพื้นฐานแก่เด็กในอันที่จะเติบโต
เป็นพลเมืองดีของชาติ ให้ความรู้ขั้นต้นสูงพอที่จะไปเรียนต่อในชั้นสูงโค และให้ความ
ความรู้ความสามารถในหลักวิชาอาชีพขั้นต้นพอที่จะฝึกงานอาชีพ หรือไปเรียนต่อใน
สาขาอาชีพศึกษาโค แต่โรงเรียนทั้งหลายก็หลักเดียวกันว่าเด็กต้องเรียนวิชาสามัญ
ให้มาก เท่าที่โคสำรวจโคเห็นว่าเขาจัดให้เรียนวิชาสามัญสัปดาห์ละ 25 periods
และให้เรียนวิชาการช่างสัปดาห์ละ 10 periods ในปีที่ 4 และปีที่ 5 สำหรับชั้น
ต้นนั้นให้เรียนวิชาสามัญประมาณสัปดาห์ละ 30 periods ที่เหลืออีก 5 periods
ให้เรียนวิชาช่างต่าง ๆ

อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมแบบประสมรู้โคว่าโรงเรียนของคนมีขนาดใหญ่
โคเกินไป คนไม่สามารถดูแลกิจการต่าง ๆ โคทั่วถึง และไม่มีทางรู้จักเด็กโคทุกคน
เมื่อต้องรับผิดชอบต่องานที่กว้างขวางและซับซ้อนเช่นนี้ อาจารย์ใหญ่ต้องจัดการบริหาร
งานแบบมอบอำนาจให้ผู้อื่นรับช่วงโคไป ในคานการบริหารทั่วไปก็มีผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่
ช่วยแบ่งเบาภาระไปในคานวิชาการก็มีหัวหน้าวิชาต่าง ๆ รับผิดชอบเป็นสาย ๆ
ในคานการปกครองและกิจกรรมทางสังคมก็มี พ่อบ้าน (House masters)
หรือ แม่นบ้าน (House mistresses) เป็นผู้รับผิดชอบ ผู้โครับมอบหมายให้รับผิดชอบ
ในหน้าที่ต่าง ๆ นั้นมีความสามารถสูง และเอาใจใส่ต่องานเป็นอย่งยิ่ง
อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมแบบประสมเป็นผู้รอบรู้ มีความสามารถเป็นเยี่ยม ปก-
ครองคนมาก ๆ โคดี และบริหารงานโคอย่างราบรื่น สมกับโคได้รับมอบหมายให้รับ
รับผิดชอบต่องานใหม่ที่จะเป็นประโยชน์แก่บ้านเมือง

ภาคปฏิบัติภายในโรงเรียน

โรงเรียนมัธยมแบบประสมเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีโครงการที่ซับซ้อนและมีการสอนวิชาต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ควรจะพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. อาคารสถานที่ โรงเรียนมัธยมแบบประสมจำเป็นต้องมีอาคารขนาดใหญ่ มีห้องเรียนให้พอเพียงกับจำนวนนักเรียน นอกจากนั้นยังต้องมีห้องทดลองและมีโรงฝึกงานในครบถ้วน ต้องมีสถานที่ที่พอจะประชุมนักเรียนไ้มาก ๆ และต้องมีห้องประชุมขนาดเล็กเพื่อเรียกประชุมนักเรียนแค่เพียงบางส่วนได้ในเวลาเดียวกัน ห้องสมุดก็เป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งซึ่งจะขาดเสียมิได้

โรงเรียนมัธยมแบบประสมในประเทศอังกฤษมีอาคารสถานที่และห้องต่าง ๆ บริบูรณ์ หรือเกือบจะบริบูรณ์ตามรูปงานที่กะไว้ อาคารของโรงเรียนส่วนมากเป็นตึกขนาดใหญ่ มีห้องเรียนอยู่สองข้างและมีทางเดินอยู่ตรงกลาง อาคารบางหลังเป็นตึกขนาดสามหรือสี่ชั้น อาคารขรรค์ก่อสร้างเป็นสองชั้น มีทางเดินเชื่อมตึกต่อกันได้สะดวก อาคารส่วนใหญ่เป็นตึกหนา ๆ ประตูหน้าต่างตึกกระจกเพื่อให้แสงสว่างเข้าได้เต็มที่ การสร้างอาคารแบบนี้ได้เปรียบในเรื่องประหยัดเนื้อที่ทำให้ครูและนักเรียนเดินจากห้องหนึ่งไปยังห้องหนึ่งได้สะดวกและรวดเร็ว เพราะของที่เข้าไค้ันมีคุณภาพและปริมาณสูงเท่า ๆ กับเงินที่เสียไป เหตุที่อาคารราคาสูงอาจเป็นเพราะเครื่องใช้มีครบ

ถ้าจะทำโรงเรียนมัธยมแบบประสมแล้วควรทำการก่อสร้างให้บริบูรณ์เสียก่อน โรงเรียนที่ขาดแคลนอาคารสถานที่นั้นมีแต่ทางเสียเปรียบ จัดการสอนวิชาต่าง ๆ ก็ชุลลู่ชลัก ถึงแม้จะแก้ไขเอานักเรียนเข้าชั้นไค้ก่ทำการสอนไค้ผลตามที่ต้องการ

2. อุปกรณ์การสอนตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ โรงเรียนมัธยมแบบประสมมีขอแตกต่างกับโรงเรียน Grammar School ที่เห็นไค้ชัดเจนนไค้คือโรงเรียนมัธยมแบบประสมต้องรับนักเรียนตั้งแต่เกรดแรกที่สุดไปถึงไค้ที่สุด ส่วน Grammar School นั้นรับแค่ไค้เกรดแรกที่สุด การสอนไค้เกรดแรกนั้นสอนง่าย ไค้

จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์การสอนมากนักเด็กก็พอเข้าใจได้ ส่วนเด็กปานกลางและเด็กโง่
นั้นต้องใช้อุปกรณ์การสอนมาก ต้องใช้เวลาสอนมากและต้องใช้วิธีสอนที่แตกต่างกัน
เด็กจึงจะเรียนเข้าใจ

โรงเรียนมัธยมแบบประสม ไม่คุ้มลงทุนให้เด็กท่องจำได้เฉย ๆ แต่สอน
ให้เด็กเข้าใจและทำงานบางอย่างได้ค่อย ถ้าขาดแคลนอุปกรณ์การสอนและเครื่องมือ
เครื่องใช้ ผลเสียหายย่อมตกอยู่กับเด็กและโครงการที่ตั้งไว้ก็จะล้มเหลวโดยไม่จำเป็น

3. จำนวนนักเรียนของแต่ละชั้น โรงเรียนในอังกฤษเขาจัดห้องขนาด
30 ถึง 35 คนเป็นอย่างสูง แต่ชั้นส่วนมากมักมีขนาดเล็กกว่านี้ ถ้าจัดชั้นให้เล็กลงครู
ก็เอาใจใส่เด็กนักเรียนได้ทั่วถึง ครูพอจะสังเกตได้ว่าความสามารถและความสนใจของ
นักเรียนแต่ละคนเป็นอย่างไร การทราบถึงความสามารถและความสนใจของเด็กทุกคน
เป็นหัวใจของโรงเรียนมัธยมแบบประสมเป็นหลักการใหญ่ที่จะคงยึดมั่นอยู่เสมอ ทั้งนี้
การจัดชั้นใหม่มีขนาดเล็กจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง

จำนวน 35 คนต่อชั้นนี้เป็นจำนวนที่โรงเรียนมัธยมในประเทศทั้งหลายยึดถือ
ว่าเป็นมาตรฐานสูงสุด

โรงเรียนมัธยมแบบประสมจะเปิดสอนสองผลัดไม่ได้เป็นอันขาด กิจการของ
โรงเรียนประเภทนี้ซับซ้อนมากเกินไป ถ้าเปิดสอนสองผลัดแล้วโครงการของโรงเรียน
จะยุ่งเหยิง ครูใหญ่และคณะครูไม่สามารถดำเนินงานใหญ่ถูกต้องและเป็นผลดีแก่เด็กได้

4. เรื่องเวลาเรียนโรงเรียนในอังกฤษส่วนมาก จัดสอนเป็น period
แต่ละ period มีความยาวประมาณ 40 ถึง 45 นาที นี้ไม่ใช่ปฏิบัติกันเฉพาะใน
โรงเรียนมัธยมแบบประสมเท่านั้น โรงเรียนประเภทอื่นก็จัดแบบนี้ การจัดสอนเป็น
period สั้น ๆ ทำให้เด็กได้เรียนวิชาต่าง ๆ หลายครั้งในรอบสัปดาห์ ระยะเวลา
ก็ไม่ยาวเกินไป เด็กยังไม่เบื่อทเรียนก่อนหมดเวลา ถ้าวิชาไหนจำเป็นต้องเรียน
นาน ๆ เช่น วิชาที่ตัดศึกษาเขาก็จัดให้เรียนสอง period ติดต่อกัน ซึ่งก็จัดได้
โดยง่าย

5. เรื่องคุณภาพและจำนวนของครู โรงเรียนมัธยมแบบประสมในอังกฤษ มีครูอย่างพร้อมเพรียง เขามีครูครบทุกสาขาวิชาที่เปิดสอน ถ้าจะขาดก็ขาดแต่เพียง เล็กน้อย ส่วนคุณภาพของครูนั้นนับว่าอยู่ในเกณฑ์สูงมาก ครูแทบทุกคนได้รับการฝึกฝน มาเป็นอย่างดี นอกจากจะมีความรู้ในวิชาที่ตนสอนอย่างชำชองแล้ว ยังสามารถปกครองเด็ก และรู้จักใช้วิธีสอนให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของเด็กด้วย โรงเรียนในอังกฤษที่อยู่ใกล้ก็เพราะมีครูดี

ถ้าจะเปิดโรงเรียนมัธยมแบบประสมแล้ว ต้องจัดหาครูให้พอเพียงกับโครงการ ครูที่คัดเลือกเข้ามาสอนจะต้องมีความสามารถในวิชาการเป็นแขนง ๆ ไป และจะต้องจัดหาครูให้ครบทุกสาขาวิชาที่เปิดสอน การที่จะให้ครูคนเดียวสอนหลาย ๆ วิชาปะปนกัน ถึงแม้เคยปฏิบัติมาแล้วนั้นเป็นอันว่าใช้ไม่ได้

6. การบริหารโรงเรียนอาจารย์ใหญ่โรงเรียนในอังกฤษมีอำนาจในการบริหารงานอย่างกว้างขวาง การจัดหลักสูตรและการสอนภายในโรงเรียนอยู่ในความรับผิดชอบของอาจารย์ใหญ่คนเดียว การมอบอำนาจให้อย่างกว้างขวางเช่นนี้ ทำให้อาจารย์ใหญ่เอาใจใส่ต่อการทำงานของคนเป็นอย่างยิ่ง โรงเรียนส่วนมากมักทำเนิงานได้ดี เพราะทุกคนรับผิดชอบต่อการงานและปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวัง นอกจากนั้นอาจารย์ใหญ่มอบหมายให้ผู้ช่วยและหัวหน้าวิชาต่าง ๆ รับผิดชอบต่องานเป็นส่วน ๆ ไป แต่ละคนมีอิสระภาพในการปฏิบัติงาน และแต่ละคนก็รับผิดชอบต่อการงานอย่างเต็มที่

ประโยชน์ของโรงเรียนมัธยมแบบประสม

กล่าวอย่างกว้าง ๆ โรงเรียนมัธยมแบบประสม ถ้าจัดให้เต็มรูปตามที่ ต้องการ ก็มีประโยชน์ที่สำคัญสองอย่างคือ

1. โรงเรียนมัธยมแบบประสมจัดการศึกษาได้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของเด็กทุกคน

2. โรงเรียนมัธยมแบบประสมจะช่วยแก้ปัญหาเด็กอยากเข้าเรียนในชั้นเตรียมอุดมศึกษา โดยที่คนไม่มีความสามารถจะเรียนได้

ก่อนที่จะกล่าวถึงประโยชน์ทั้งสองข้อของโรงเรียนมัธยมแบบประสม โดยละเอียดพร้อมทั้งชี้ให้เห็นปัญหาที่เกี่ยวข้องและส่วนประกอบที่พึงพิจารณา ขอพูดถึงหลักการกว้าง ๆ เกี่ยวกับมัธยมศึกษาเพื่อเป็นแนวทางให้เขาหาปัญหาที่ถูกมองเสียก่อน เรื่องของมัธยมศึกษาเป็นปัญหาที่ยุ้งยาก เพราะเป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่อยู่ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ เด็กที่เขาเรียนในชั้นมัธยมเป็นเด็กในวัยหนุ่มสาว ร่างกายและจิตใจของเด็กกำลังเปลี่ยนแปลงและเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ พนจากวัยนี้ไปแล้วเด็กก็จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ ถ้าเราประคับประคองเด็กในวัยนี้ได้ดี เราจะได้ผู้ใหญ่ที่ดีในกาลข้างหน้า ถ้าเรากระทำการผิดพลาดบกพร่อง เราจะได้ผู้ใหญ่ที่ซ้ากคุณภาพในกาลใดกาลหนึ่ง การจัดการศึกษาให้แก่คนที่กำลังเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกายและจิตใจนั้น เป็นงานที่ยาก เป็นงานที่ต้องทำด้วยความรอบคอบเป็นพิเศษ เราไม่สามารถวางแผนให้ตายตัวลงไปว่าต้องสอนเรื่องนั้น และต้องสอนด้วยวิธีนั้น ที่เราทำไม่ได้ก็เพราะว่าเราทำงานเกี่ยวกับคน ชรรถชาติของคนนั้นละเอียดอ่อนและซับซ้อน คนนั้นมีร่างกาย มีจิตใจ และมีอารมณ์ คนจึงมีพื้นฐานทางวัฒนธรรม มีศาสนา มีขนบธรรมเนียมประเพณีเพื่อยึดเหนี่ยวให้คนอยู่รวมกันด้วยความสงบสุข เวลาให้การศึกษาแก่เด็ก นักการศึกษาต้องหยิบยกสิ่งที่กล่าวมานี้มาพิจารณาทั้งหมด

เมื่อใครทราบหลักกว้าง ๆ เช่นนี้แล้ว ประโยชน์ข้อที่หนึ่งของโรงเรียนมัธยมแบบประสมคือ เป็นโรงเรียนที่สามารถจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของเด็กทุกคน นี่เป็นผลอันยิ่งใหญ่ซึ่งนักการศึกษาพยายามจะทำให้ได้แก่นักการศึกษาของประเทศต่าง ๆ หลายประเทศได้พยายามค้นคว้าหาวิธีจัดโรงเรียนแบบต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลประโยชน์ข้อนี้ การแบ่งโรงเรียนมัธยมออกเป็นสามประเภท ซึ่งเป็นที่แพร่หลายในประเทศอังกฤษ ก็ทำเพื่อให้ได้ผลดังกล่าวนี้ทั้งสิ้น

ย่อมเป็นที่ทราบกันแล้วว่า คนเราไม่เหมือนกัน จิตใจไม่เหมือนกัน ความสามารถไม่เหมือนกัน และความสนใจก็ไม่เหมือนกัน เด็กที่เขาเข้ามาเรียนในชั้นมัธยม

ยอมแตกต่างกันทุกคนไป เราจะให้เล่นกีฬาได้เท่ากัน และให้มีความประพฤติเรียบร้อยอย่างเดียวกัน นอกจากจะทำได้แล้ว เรายังจะได้รับความผิดหวังอย่างมากที่ปรากฏว่าเด็กส่วนหนึ่งจะโตเปรียบเด็กอีกพวกหนึ่งเป็นอันมากในค่านิยมใดคนหนึ่ง เพราะเด็กบางคนมีความสามารถตามธรรมชาติ ในทางใดทางหนึ่งมากกว่าเด็กอื่น ๆ นอกจากนั้นในระหว่างที่เราพยายามทำให้ทุกคนเรียนโดยลัดเท้า ๆ กันนั้น เรากลับไปกดเด็กเก่งไว้เพื่อให้รอเด็กที่ไม่เก่ง คนเก่งก็ไม่ได้เรียนเต็มที่ คนไม่เก่งก็ตามไม่ทัน ทางที่ดีที่สุกก็คือเราต้องยอมรับความจริงว่าเด็กต้องแตกต่างกัน และพยายามส่งเสริมให้เด็กเหล่านั้นเจริญเติบโตขึ้นโดยใช้ความสามารถและความสนใจที่เขาอยู่ออย่างเต็มที่ กล่าวสั้น ๆ ว่าเราต้องพยายามทำให้เด็กแต่ละคนเจริญเติบโตไปตามทางที่เขาถนัด ให้ถึงขีดสูงสุดที่เขาจะไปได้

ดังที่กล่าวแล้วว่าโรงเรียนมัธยมแบบประสมพยายามจัดเด็กเข้าชั้นในปีที่ 1 และพยายามติดตามดูเด็กในชั้นต่อ ๆ ไป ว่าแต่ละคนมีความสามารถทางไหนเท่าใด และมีความสนใจอย่างไร แล้วเขาพยายามจัดให้เด็กโตเรียนตามความสามารถและความสนใจของตน ถ้าทำได้ผลดังกล่าวแล้ว ผลประโยชน์ย่อมเกิดแก่เด็กเป็นอันมาก กล่าวคือเด็กจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ที่มีความรู้ความสามารถประจำตัวตามที่ตนจะบรรลุถึงได้ เด็กจะมีความมั่นใจในตนเอง เด็กจะไทรบถึงความสนใจของตน และนำเอาความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ไปประกอบอาชีพในภายหน้าได้ถูกต้อง

แต่การที่โรงเรียนจะจัดการสอนให้ถูกต้องกับความสามารถและความสนใจของเด็กโตทุกคนนั้น โรงเรียนจะต้องมีครูผู้สามารถ คือเป็นครูที่เก่งในวิชาการที่ตนสอน รู้จักจิตวิทยาของเด็ก และรู้จักวิธีที่จะสอนเด็ก ซึ่งแตกต่างกัน นอกจากนั้นโรงเรียนยังจำเป็นต้องมีครูใหญ่พร้อมเพรียงทุกสาขาวิชา มีอาคารสถานที่ครบถ้วน ห้องเรียนและห้องพิเศษต่าง ๆ ก็ต้องมีเพียงพอทุกสาขา วิชาที่เปิดสอน อุปกรณ์การสอนและเครื่องมือสอยสำหรับการสอนวิชาต่าง ๆ ก็คงจัดหาให้แก่โรงเรียนตามที่ต้องการ และข้อสำคัญที่สุดก็คืออาจารย์ใหญ่โรงเรียนประเภทนี้ ต้องมีความรู้

ความสามารถสูง ต้องเอาใจใส่ต่อการทำงาน ต้องรักเด็ก และต้องเชี่ยวชาญในการบริหารโรงเรียน เมื่อหาอาจารย์ใหญ่ เช่นนี้ ได้ก็ต้องมอบอำนาจให้ดำเนินการได้เต็มที่ ผู้มีอำนาจเหนือจะไปกำหนดค่าของสอนวิทยาศาสตร์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง ให้เหมือนกันทุกชั้นไม่ได้ เด็กในชั้น ก. ต้องแตกต่างกับเด็กในชั้น ข. อาจารย์ใหญ่และครูในโรงเรียนเขาทราบว่าควรจะสอนกี่ชั่วโมง และควรจะสอนให้แตกต่างกันอย่างไร

เมื่อจัดตั้งโรงเรียนมัธยมแบบประสมขึ้นแล้ว เราจะคงพิจารณาต่อไปว่า ปัญหาที่เกี่ยวข้องกันมีอะไรบ้าง ปัญหาแรกที่ต้องคิดถึงก็คือการสอบเข้าโรงเรียนอาชีวศึกษา ซึ่งก่อนนี้เคยใช้การสอบวิชาการเป็นแบบแผนตายตัว ถ้าเราไม่เปลี่ยนวิธีสอบเข้าเด็กที่เลือกเรียนเกี่ยวกับการช่างในโรงเรียนมัธยมแบบประสมก็จะเสียเปรียบ ปัญหาคือการฝึกงานอาชีพของเด็ก ถ้าเราจะสอนให้เด็กรู้จักงานอาชีพเบื้องต้น เราจะต้องมีที่ให้เด็กฝึกงานในระหว่างที่อยู่ในโรงเรียนหรือเมื่อเด็กออกจากโรงเรียนไปแล้ว ถ้าไม่มีโครงการรับช่วงกัน เวลาที่เด็กไปเรียนวิชาอาชีพเบื้องต้นก็จะเสียไปโดยไม่มีประโยชน์อันใด ปัญหาอีกประการก็คือ เราจะคงจัดหาอาชีพให้แก่เด็กที่ไม่อยากเรียนต่อในชั้นสูง ถ้าเด็กมองไม่เห็นโอกาสจะประกอบอาชีพได้ ก็จะไม่มียุติคนใดเรียนหลักสูตรอื่นนอกจากหลักสูตรวิชาการ

การบริหารการศึกษา

ประเทศอังกฤษมีวิธีการจัดการศึกษาโดยกระจายอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาออกไปจากศูนย์กลาง (decentralization) กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ควบคุมดูแลและส่งเสริมการศึกษาตามนโยบายของชาติ และเป็นผู้แบ่งเงินงบประมาณมาช่วยอุดหนุนการศึกษาในท้องถิ่นออกคำแนะนำทางการศึกษา ออกกฎหมาย และระเบียบทั่วไปในการจัดการศึกษา

ส่วนงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการวางแผนการศึกษาในโรงเรียน การจัดหลักสูตรตลอดจนการจัดหาครู เป็นหน้าที่ขององค์การศึกษาส่วนท้องถิ่น (Local Education Authorities) ซึ่งในองค์การนี้จะมีคณะกรรมการที่มาจากกา

เลือกตั้ง เพื่อดำเนินงานบริหารการศึกษาของท้องถิ่น ส่วนมากกรรมการจะประกอบด้วยประชาชน ข้าราชการ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอื่น ๆ เช่น ครูใหญ่ แพทย์ ผู้นำท้องถิ่น คณะกรรมการศึกษามีอำนาจในการวางแผนและจัดการศึกษาของท้องถิ่น

ขณะเดียวกันคณะกรรมการการศึกษาพวกนี้จะต้องทำงานประสานกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและองค์การบริหารการศึกษาของท้องถิ่นด้วย ซ้ำหลวงตรวจการจากส่วนกลางไปตรวจตราโรงเรียน และให้คำแนะนำแก่ครูตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ส่วนกลางประกาศออกไป ซึ่งจะต้องได้รับความเห็นชอบร่วมกันจากองค์การบริหารท้องถิ่นก่อนจึงจะประกาศได้

นอกจากรัฐบาลจะเป็นผู้จัดการศึกษาแล้ว พวกองค์การฝ่ายศาสนา สมาคมต่าง ๆ ก็สามารถจัดตั้งโรงเรียนเอกชนได้ด้วย

สรุป

การศึกษา 2516 - 2517 เป็นต้นไป ระบบการศึกษาของประเทศอังกฤษจะมีการเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ในทุกระดับ การศึกษาในระดับมัธยมจะยกเลิกโรงเรียนมัธยมศึกษาประเภทมัธยมสายวิชาการ Grammar Schools และกระบวนการศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยจะจัดให้มีสถานศึกษาในแบบใหม่ขึ้นมาแทนคือโรงเรียนมัธยมแบบประสมสำหรับในระดับสูง ความสำคัญของการศึกษาในมหาวิทยาลัยจะลดน้อยลง ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลจะสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาระดับปริญญานอกมหาวิทยาลัย โดยจะยกระดับและขยายการศึกษาแบบนี้ให้มีบทบาทเท่าเทียมการศึกษาในมหาวิทยาลัย

การศึกษาของประเทศอังกฤษได้เจริญเติบโตขึ้นอย่างมาก ตั้งแต่พระราชบัญญัติการศึกษาปี พ.ศ. 2487 ได้ผ่านออกมา โรงเรียนใหม่ ๆ จำนวนพัน ๆ แห่งได้ถูกสร้างขึ้นจำนวนครึ่งได้เปิดสอนออกมามากเท่าตัว และจำนวนเงินที่สภาผู้แทนราษฎรอนุมัติเพื่อจัดการศึกษาก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้เกิดการขยายตัวและพัฒนาการ

อย่างรวดเร็ว ซึ่งเกิดจากสาเหตุใหญ่ 3 ประการ คือ

1. ความต้องการ (need) ที่จะหาสิ่งอำนวยความสะดวกสบายต่าง ๆ
ที่คึกคักให้แก่ประชากรในวัยหนุ่มสาวที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
  2. อุปสงค์ (demand) ที่มีคือนักวิทยาศาสตร์ และนักวิทยาการแผน
ใหม่ (Technologist) ในยุคปรมาณูในจำนวนที่ไม่เคยคาดมาก่อน
  3. เกิดจากการที่ประชาชนโคตรหนักคั่งที่ เซอร์ วินสตัน เชอร์ชิลล์
ได้กล่าวปราศรัยต่อสภาผู้แทนราษฎรว่า "อนาคตจะเป็นของประชาชาติที่มีการศึกษา
สูง"
-